

Perus- ja ihmisoikeudet

Ikääntyvien osallisuuden edistäminen

Jonna Luhtaniemi

- ▶ Perus- ja ihmisoikeudet ovat kaikille ihmisille yhdenvertaisesti kuuluvia oikeuksia.
- ▶ Jokaisen perusoikeudet on turvattu Suomen perustuslaissa.
- ▶ Perustuslain mukaan Suomen valtiosääntö turvaa ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksilön vapauden ja oikeudet sekä edistää oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa.
- ▶ Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.
- ▶ Ihmisoikeudet on turvattu kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa.
 - ▶ Kansainväliset ihmisoikeussopimukset määrittelevät vähimmäistason, jolla ihmisoikeuksia on suojattava.
 - ▶ Kansallisella lainsäädännöllä voidaan turvata oikeuksien toteutumista myös laajemmin kuin kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa.

- ▶ Oikeusministeriö valmistelee perustuslain ja sen perusoikeussäännösten muutokset.
- ▶ Oikeusministeriö koordinoi perus- ja ihmisoikeuspolitiikkaa kotimaassa.
- ▶ Kukin ministeriö vastaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta omalla hallinnonalallaan.
- ▶ Suomen kansainvälisestä ihmisoikeuspolitiikasta vastaa ulkoasiainministeriö.

- ▶ Viranomaisilla on vastuu ihmisoikeuksien toteutumisen edistämisestä ja kansainvälisten sopimusvelvoitteiden noudattamisesta.
- ▶ Perusoikeuksien toteutumista valvovat ylimmät laillisuusvalvojat eli eduskunnan oikeusasiamies ja valtioneuvoston oikeuskansleri sekä muut laillisuusvalvojat, kuten yhdenvertaisuusvaltuutettu, tasa-arvovaltuutettu ja tietosuojavaltuutettu, kukin toimivaltansa mukaisesti.

Ikääntyneiden oikeudet

- ▶ Oikeuksien turvaaminen on tärkeä osa perus- ja ihmisoikeuksien suojaamista, valvontaa ja edistämistä.
- ▶ Iäkkäillä ihmisillä on oikeus osallisuuteen, arvokkaaseen elämään ja riittäviin palveluihin.
- ▶ Ikääntyneillä on samat perus- ja ihmisoikeudet kuin nuorellakin, vaikka käytännössä oikeuksien toteutuminen usein heikkenee iän karttuessa.
- ▶ Perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta ikäihminen on itse oikeuksiensa haltija, ei pelkästään toimintojen kohde.
- ▶ Ikääntyneitä ei myöskään pidä nähdä yhtenäisenä ryhmänä, vaan jokainen heistä on taustaltaan, elämäntilanteeltaan ja ominaisuuksiltaan omanlaisensa.

Lähde: Ihmisoikeuskeskus

Perustuslaissa turvatut perusoikeudet

- ▶ Perustuslain 2. luvussa on kirjattu perusoikeudet (pykälät 6-21)
- ▶ Tehtävä: muodostakaa 4-5 hengen ryhmät ja käykää yhdessä läpi perustuslakiin kirjatut perusoikeudet. Valitkaa ryhmän mielestä 3 keskeisintä perusoikeutta lähihoitajan työn näkökulmasta.

Keskustelkaa yhdessä valituista oikeuksista, ja pohtikaa miten nämä perusoikeudet näyttäytyvät lähihoitajan työssä? Hyödyntäkää mm. työssäoppimisjaksojen kokemuksia.

Tehtävän purku yhteisesti.

▶ **Lähteet:**

- ▶ <https://oikeusministerio.fi/perus-ja-ihmisoikeudet>
- ▶ <https://ihmisoikeudet.net/ihmisoikeudet-suomessa/>
- ▶ Ihmisoikeuskeskus.fi